

METODICKÝ LIST

Podpora a rozvoj čtenářské gramotnosti

Autor metodického listu: Beková Petra

Beatová poezie

Autor knihy	Kateřina Vondráčková, Ondřej Volek
Autor grafické podoby	Marek Brodský
Anotace	Výbor jednapadesáti nejznámějších písňových textů hvězd českého bigbeatu, ve kterých jsou obsaženy životní pocity české beatové generace – láska i zoufalství, naděje i deziluze, opojení i vystřízlivění.
Žánr	poezie, písňové texty
Téma	Beatová poezie
Klíčová slova	beatová poezie, píseň, refrén, rýmy, obrazná pojmenování
Doporučený ročník	devátý ročník
Mezi předmětové vztahy	hudební výchova, výchova k občanství
Časová dotace	90 minut / 2 vyučovací hodiny
Cíl výukové jednotky	• Žák se seznámí s propojením současné poezie a hudby • Žák se naučí vyhledat relevantní informace
Náplň výukové jednotky / hodiny	• co už víme (báseň Krást) • vyhledávání informací k beatové generaci • shrnutí informací – diskuse • četba básní – individuální • interpretace básní • tvořivá práce s texty • práce ve dvojici – pracovní list • zhodnocení, shrnutí
Pomůcky	Kniha – Vondráčková, Kateřina; Volek, Ondřej (editoři). Beatová poezie - texty básní pracovní listy, počítač

Metody a formy práce	individuální práce, práce ve dvojicích, diskuse
Informační zdroje	Vondráčková, Kateřina; Volek, Ondřej (editoři). <i>Beatová poezie – autorů žijících hrajících.</i> Výbor jednapadesáti nejznámějších písňových textů českého bigbeatu. Praha: Albatros, 2005. 88s. (edice Karneval / Klub mladých čtenářů). ISBN 80-00-01250-2. Vondráčková, Kateřina; Volek, Ondřej (editoři). <i>Beatová poezie – autorů žijících hrajících.</i> Výbor jednapadesáti nejznámějších písňových textů českého bigbeatu. Praha: Albatros, 2005. 88s. (edice Karneval / Klub mladých čtenářů). ISBN 80-00-01250-2. s. 20, obr. 1 Vondráčková, Kateřina; Volek, Ondřej (editoři). <i>Beatová poezie – autorů žijících hrajících.</i> Výbor jednapadesáti nejznámějších písňových textů českého bigbeatu. Praha: Albatros, 2005. 88s. (edice Karneval / Klub mladých čtenářů). ISBN 80-00-01250-2. s. 25, obr. 2 Vondráčková, Kateřina; Volek, Ondřej (editoři). <i>Beatová poezie – autorů žijících hrajících.</i> Výbor jednapadesáti nejznámějších písňových textů českého bigbeatu. Praha: Albatros, 2005. 88s. (edice Karneval / Klub mladých čtenářů). ISBN 80-00-01250-2. s. 42 – 43, obr. 3 Vondráčková, Kateřina; Volek, Ondřej (editoři). <i>Beatová poezie – autorů žijících hrajících.</i> Výbor jednapadesáti nejznámějších písňových textů českého bigbeatu. Praha: Albatros, 2005. 88s. (edice Karneval / Klub mladých čtenářů). ISBN 80-00-01250-2. s. 78 – 79, obr. 4 Topol, Filip. <i>Nebe je zatažený.</i> [cit. 12. 09. 2025]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=apw2st54UZg&list=RDapw2st54UZg&start_radio=1 Kraus, Martin. <i>Do nebe.</i> [cit. 12. 09. 2025]. https://www.youtube.com/watch?v=5HZeGjgzny4&list=RD5HZeGjgzny4&start_radio=1 Malík Karel, <i>Smutný nebe.</i> [cit. 12. 09. 2025]. https://www.youtube.com/watch?v=db9_iAcPY_I&list=RDdb9_iAcPY_I&start_radio=1

Poznámky pedagoga

Texty a tipy pro učitele:

Tomáš Belko (s. 20)

byl pozdní večer první máj
večerní máj byl lásky čas
doufám že všichni nepoznaj
že občas zkouším básně krásť
baví mě krásť

jak lvové bijem o mříže
jako lvi v kleci znáte to
múzy mi dělaj potíže
přesto bejt můžu poetou
stačí jen krásť

poštovní schránka na rohu
to není jen tak ňáká věc
kradu jen dobrou předlohu
v tomhle jsem zase poctivec
baví mě krásť

a občas křičím ze spánku
je máj lvi bijou o schránku
na rohu klece láskou zajatí
pozdní máj už se poštou nevrátí

Podněty k diskusi:

- Co vás první napadne, když si báseň přečtete?
- Když si přečtete báseň, tak si všimnete, že jí chybí název. Jak byste báseň pojmenovali?
- Z jakých děl a od jakých autorů básník „kradl“? V jakých dobách původní básně vznikly? Mají tato období něco společného s dobou dnešní?
- Znáš nějakou báseň, která je zhudebněna?

Pracovní list pro žáka:

Vyhledej na internetu, kdo jsou beatníci, jak se vyznačuje jejich poezie, jaké jsou charakteristické rysy české beatnické poezie. Kdo stál u zrodu beat generation ve světě, kdo v Čechách?

Beatníci:

Zahraniční představitelé:

Čeští představitelé:

Texty a tipy pro učitele:

Nebe je zatažený.
Filip Topol (s.25).

nebe je zatažený
svítí na něj pomeranč
vrány na pláni
se lekaj tak neplač

nebe je nad plání
vítr ztratil barvu
zmatený choulí se
k nebi bez tebe

nebo plač plač plač
ve tmě

vítr se dotýká
koutků nebe
tiskne se sám k sobě
utíká za tebou

stromy se chvějí
tramvaje se vztekají
po větru krupěje
smutného potu
potichu stékají

Martin Kraus
Do nebe (s. 42)

někdo je moc malej
někdo je velikej
někdo je střízlivej
jinej je nalitej

někdo chodí zpřima
jinej má v ruce hůl
někdo je mazanej
jinej je zase vůl

Texty a tipy pro učitele:

někomu je zima
a jinýmu zas hříc
někdo má moc málo
a jinej vůbec nic
někdo chce bejt s tebou
a někdo vod tebe
ale na každěj pád
všichni chcem do nebe

do nebe do nebe do nebe do nebe
do nebe do nebe do nebe do nebe

někdo cejtí prachy
a jinej v očích sůl
někdo bere všechno
a někdo jenom půl

někdo bejvá smutnej
jinej je veselej.
někdo je růžovej
jinej zelenej

někdo má rád holky
a jinej chlapíky
někdo začal v srdcích
a druhéj vod píky

někdo chce bejt s tebou
a někdo vod tebe,
ale na každěj pád
všichni chcem do nebe

do nebe do nebe do nebe do nebe
do nebe do nebe do nebe do nebe

Texty a tipy pro učitele:

Smutný nebe
Karel Malík (s.78)

stejně neprojdem
i když všichni chcem
vždyť svědomí je snem
a pravda zajícem
a to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

asi neprojdem
i když je to snem
těch co tvrděj všem
že se s Ním dohodnem

vždyť to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

stejně neprojdem
i když všichni chcem
když rub je za lícem
a tma je pod svícnem

vždyť to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

riders on the storm
pověs se na strom!
riders on the storm
pověs se na strom!

jestli je to nutný
ale nebe bude smutný dál
někdy je to hustý
ale nebe bude pustý dál

Podněty k interpretaci:

- Co si myslíte o textech těchto básní? Našli byste nějaké společné téma?
- Co dokazuje, že tyto básně jsou písňovými texty?
- Můžete v textech najít znaky beatgeneration? Podložte vaše tvrzení ukázkami z textu.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Texty a tipy pro učitele:

- Jaké motivy můžete v textech najít? Vyjádřete je vlastní ilustrací.

Podněty k tvořivé práci s texty:

- Rozstříhněte text básně a podle poslechu seřadte.
- Vytvořte z některé z básní kaligram.
- Pomocí AI vytvořte klip k písni.

Skupinová práce:

- Utvořte skupinu 4 – 5 žáků. Na karton o velikosti A3 vytvořte koláž, která bude korespondovat s informacemi, které jste o beatnické generaci zjistili, použijte například texty písní, portréty autorů atd.

Pracovní list pro žáka:

Jméno žáka:

Třída:

Datum:

Úkol 1

Využij informace, které jsi zjistil o beatnické generaci. Doplň do textu:

_____ se zformovala v _____ letech _____ století v USA.
Umělce spojovala touha svobodně vyjádřit své pocity. Literární
centrum této mladé generace bylo město _____.
Mezi hlavní světové představitele dnes řadíme
_____.
Mezi současné české představitele beatové poezie patří
_____.

Beatníci žili zhýralým/divokým životem, cesta za spásou vedla
přes halucinogenní drogy, alkohol, volný sex a souznění s jazzem
a pouličním životem.

(Doplň do textu: 50., Beat generation, Jack Kerouac, 20., San
Francisco, Marek Eben, Allen Ginsberg, Filip Topol)

Úkol 2

Smutný nebe
Karel Malík

stejně neprojdem
i když všichni chcem
vždyť svědomí je snem
a pravda zajícem

a to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

asi neprojdem
i když je to snem
těch co tvrděj všem
že se s Ním dohodnem

vždyť to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

stejně neprojdem
i když všichni chcem
když rub je za lícem
a tma je pod svícem

vždyť to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

riders on the storm
pověš se na strom!
riders on the storm
pověš se na strom!

jestli je to nutný
ale nebe bude smutný dál

někdy je to hustý
ale nebe bude pustý dál

Pracovní list pro žáka:

Vypiš z textu rýmy:

Napiš schéma rýmu a jeho druh:

Vyskytuje se v textu refrén? Podtrhni ho.
Pro jaký typ poezie je refrén typický?

Co v češtině znamená verš riders on the storm. Zkus ho přetvořit tak,
aby se i v češtině rýmoval a neztratil svůj význam:

Vysvětli svými slovy tento verš „že se s Ním dohodnem“.

Úkol 3

Nebe je zatažený
Filip Topol

nebe je zatažený
svítí na něj pomeranč
vrány na pláni
se lekaj tak neplač

vítr se dotýká
koutků nebe
tiskne se sám k sobě
utíká za tebou

nebe je nad plání
vítr ztratil barvu

stromy se chvějí
tramvaje se vztekají

Pracovní list pro žáka:

zmatený choulí se
k nebi bez tebe

po větru krůpěje
smutného potu
potichu stékají

nebo plač plač plač
ve tmě

Na internetu najdi, jaké básnické prostředky se v básních objevují, z textu vypiš ty, které se v něm vyskytují:

Básnické prostředky:

Básnické prostředky z básně Nebe je zatažený:

Vypiš z básně jazykové prostředky:

Spisovná čeština:

Nespisovná čeština:

Jakou funkci má v básni nespisovný jazyk?

Jsou pro tebe v textu básně nějaké verše libozvučné? Vypiš je.

Tomáš Belko

Sto zvířat

KRÁST

**byl pozdní večer první máj
večerní máj byl lásky čas
doufám že všichni nepoznej
že občas zkouším básně krást
baví mě krást**

jak lvové bijem o mříže
jako lvi v kleci znáte to
múzy mi dělaj potíže
přesto bejt můžu poetou
stačí jen krást

**poštovní schránka na rohu
to není jen tak ňáká věc
krađu jen dobrou předlohu
v tomhle jsem zase poctivec
baví mě krást**

a občas křičím ze spánku
je máj lvi bijou o schránku
na rohu klece láskou zajatí
pozdní máj už se poštou nevrátí

Nebe je zatažený

25

nebe je zatažený
svítí na něj pomeranč
vrány na pláni
se lekaj tak neplač

Filip Topol
Pší vojáci

Nebe je zatažený

nebe je zatažený
svítí na něj pomeranč
vrány na pláni
se lekaj tak neplač

nebe je nad plání
vítr ztratil barvu
zmatený choulí se
k nebi bez tebe

nebe je nad plání
vítr ztratil barvu
zmatený choulí se
k nebi bez tebe

nebo plač plač plač
ve tmě

nebo plač plač plač
ve tmě

vítr se dotýká
koutků nebe
tiskne se sám k sobě
utíká za tebou

vítr se dotýká
koutků nebe
tiskne se sám k sobě
utíká za tebou

stromy se chvějí
tramvaje se vztekají
po větru krůpěje
smutného potu

stromy se chvějí
tramvaje se vztekají
po větru krůpěje
smutného potu
potichu stékají

Martin Kraus
Krausberry

DO NEBE

někdo je moc malej
někdo je velikej
někdo je střízlivej
jinej je nalitej

někdo chodí zpřima
jinej má v ruce hůl
někdo je mazanej
jinej je zase vůl

někomu je zima
a jinýmu zas híc
někdo má moc málo
a jinej vůbec nic
někdo chce bejt s tebou
a někdo vod tebe
ale na každěj pád
všichni chcem do nebe

do nebe do nebe do nebe do nebe
do nebe do nebe do nebe do nebe

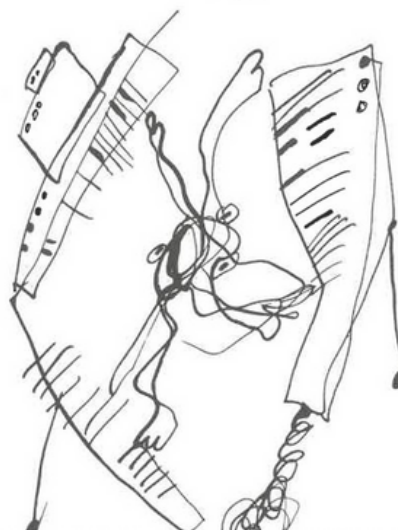
někdo cejtí prachy
a jinej v očích sůl
někdo bere všechno
a někdo jenom půl

43
někdo bejvá smutnej
jinej je veselej
někdo je růžovej
jinej je zelenej

někdo má rád holky
a jinej chlapíky
někdo začal v srdcích
a druhej od píky

někdo chce bejt s tebou
a někdo vod tebe
ale na každěj pád
všichni chcem do nebe

do nebe do nebe do nebe do nebe
do nebe do nebe do nebe do nebe

Karel Malík
Echt! S M U T N Ý N E B E

stejně neprojdeme
i když všichni chceme
vždyť svědomí je snem
a pravda zajícem

a to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

asi neprojdeme
i když je to snem
těch co tvrděj všem
že se s Ním dohodneme

vždyť to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

stejně neprojdeme
i když všichni chceme
když rub je za lícem
a tma je pod svícem

vždyť to sejto je tak hustý
že nebe bude pustý dál

riders on the storm
pověs se na strom!
riders on the storm
pověs se na strom!

jestli je to nutný
ale nebe bude smutný dál

někdy je to hustý
ale nebe bude pustý dál

